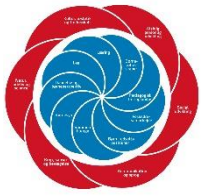

PÆDAGOGISK LÆREPLAN

Indhold

Præsentation af Kongevejens Børnehus.....	2
Værdigrundlag	3
ET PÆDAGOGISK LÆRINGSMILJØ HELE DAGEN	4
LÆRINGSMILJØET UNDERSTØTTER BØRNS BREDE LÆRING	11
Børns brede læring på tværs af temaerne.....	11
Børns brede læring inden for temaerne.....	12
Alsidig personlig udvikling.....	12
Social udvikling	13
Kommunikation og sprog.....	14
Krop, sanser og bevægelse.....	15
Natur, udeliv og science.....	16
Kultur, æstetik og fællesskab	17
BØRN I UDSATTE POSITIONER.....	18
SAMARBEJDE MED FORÆLDRE OM BØRNS LÆRING	19
INDDRAGELSE AF LOKALMILJØET	20
SAMMENHÆNG TIL BØRNEHAVEKLASSEN	21
DET FYSISKE, PSYKISKE OG ÆSTETISKE BØRNEMILJØ	22

Præsentation af Kongevejens Børnehus:

Vi er placeret midt i Ikast by og modtager børn fra hele byen. Det betyder, at vi overleverer børn til de 3 by skoler.

Kongevejens Børnehus ligger i gåafstand til biblioteket, svømmecentret, bylivet, byens grønne områder og legepladser.

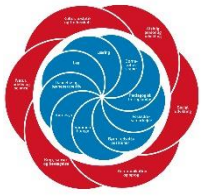
Kongevejens Børnehus er et aldersintegreret dagtilbud med børn i alderen 0-6 år, fordelt i henholdsvis en vuggestue med 36 børn i alderen 0-2 år, 9 mdr. og en børnehave med 84 børn i alderen 2 år, 9 mdr.- 6 år.

Børnegruppen afspejler de boformer, familiemønstre og etniciteter, der er i Ikast by. Der er en mangfoldighed som alle, både børn og voksne, profiterer af.

Vi er organiseret i 3 vuggestuegrupper og 4 børnehavegrupper. De 3 vuggestuegrupper er aldersintegrerede, hvilket betyder, at barnet går på samme stue i sin "vuggestuetid". Når barnet skal i børnehave, starter det på en af de 3 grupper, som har de mindste børnehavebørn. 1 år før skolestart rykker barnet på Stjernestuen, som har førskolebørnene.

I Kongevejens Børnehus har vi en fuldkostordning for alle børn og ansatte. Vi er "slikfrie", spiser varieret og reducerer indtaget af fedt og sukker.

Værdigrundlag i kongevejens børnehus:

Tryghed og omsorg er grundlaget for det pædagogiske arbejde, og vi forventer, at alle med tilknytning til huset har en positiv og anerkendende tilgang til denne forventning.

Vi arbejder inkluderende og tilrettelægger det pædagogiske arbejde, så alle børn føler sig anerkendte og værdsatte, og opnår størst mulig læring og udvikling i fællesskab med andre.

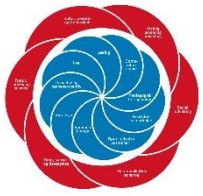
Vores vision er at:

- skabe trivsel, dannelse, udvikling og læring hos alle børn.
- være bevidste om, at relationen mellem børn og voksne er den mest betydningsfulde enkeltfaktor i daginstitutionen.

Vores mission er at:

- skabe trivsel, dannelse, udvikling og læring.
- børn og voksne møder hinanden med et smil.
- udvikle vores DNA, så vi har en fælles forståelse for, hvordan vi agerer i forskellige situationer.
- vores fælles fundament er, **"at alle gør det bedste de kan i situationen"**.
- børnene mærker at livet er stort.
- børnenes stemme er vigtig.
- børn og voksne kan være nysgerrige, både sammen og hver for sig.
- børnene er medbestemmende og har indflydelse, og at de kan mærke, at initiativer kan vokse nedefra.
- vi er tydelige voksne, der har fokus på at skabe positive, forudsigelige og trygge rammer for børnene.

ET PÆDAGOGISK LÆRINGSMILJØ HELE DAGEN

I Kongevejens Børnehus er det vigtigt, at det pædagogiske læringsmiljø er indrettet sådan, at det fremmer barnets kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling for forståelse. Det betyder, at vi skal skabe et alsidigt, inddragende, inspirerende og trygt læringsmiljø, så hver enkelte barn får optimale muligheder for trivsel, udvikling, dannelse og læring.

De voksne har fokus på og skaber rum for, at læringsmiljøet er tilstede hele dagen, i en vekselvirkning mellem leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter og daglige rutiner.

Barnets læring fremmes bl.a. af at turde begå fejl og springe ud i noget nyt og ukendt og slippe fantasien løs.

Det er vigtigt at barnet får mulighed for, at få alsidige oplevelser og erfaringer fra natur, nærmiljø, kultur og samfund.

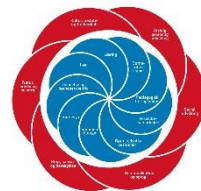
Det pædagogiske læringsmiljø hos os bliver tilrettelagt, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.

Dette sker i en vekselvirkning imellem barnets initiativer og voksen planlagte aktiviteter.

Citat fra et barn:

” Her vil vi ikke være nogen. – Her vil vi være os”

SÅDAN GØR VI HOS OS

Børnenes leg

Hos os har legen stor værdi i sig selv, og er det centrale for børnenes udvikling.

Da børnene gennem legen bl.a. udvikler nysgerrighed, de sociale-, kreative-, sproglige-, og demokratiske kompetencer.

Det er vigtigt, at der på stuerne er små læringsmiljøer, der indbyder til at børnene kan lege, både sammen og hver for sig. Vi bruger også vores fælles gangareal, små rum, Himmelrummet, legeplads og nærmiljøet.

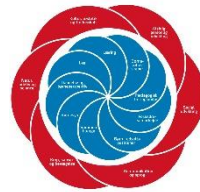
Vi skal som personale være opmærksom på, hvordan legefællesskaberne blandt børnene udvikler sig. Hvis der er behov for det, skal vi være med til at inspirere, være nærværende og deltage, så legen kan videreudvikle sig, så alle børnene trives, prøver nye roller og sociale kombinationer og har en oplevelse af at være en del af børnefællesskabet. Som personale har vi en særlig forpligtelse til at sørge for, at børn i udsatte positioner oplever sig som aktive betydningsfulde deltagere.

EKSEMPLER

På Stjernestuen sidder 3 drenge ved et bord og bygger med legoklodser, de er i gang med at bygge en brandstation. En af drengene har særlige udfordringer, han har svært ved de sociale relationer og regler. De voksne er bevidste om, at drengen er dygtig til at konstruere med Lego. Det pædagogiske personale bruger bevidst drengens kompetencer som indgangsvinkel til at blive en del af et større børnefællesskab.

En af drengene foreslår, at de kan lave en helikopter landingsplads på taget af brandstationen. De sidder fordybet og koncentreret og snakker og forhandler om, hvordan landingspladsen skal konstrueres. Et fjerde barn henvender sig til de 3 drenge og spørger, om han må være med i legen, for så vil han gerne bygge en ambulance, som også kan være på brandstationen, for i Ikast er der både ambulancer og brandbiler hos Falck. De 3 drenge svarer, at det må han gerne, og legen fortsætter.

Planlagte vokseninitierede aktiviteter

Vi vægter at inddele børnene i små grupper. Her kigger vi bl.a. på, hvad børnene interesserer sig for, og hvor de er udviklingsmæssigt.

Vi sammensætter nogle grupper, hvor vi kan udfordre børnene inden for deres nærmeste udviklingszone.

Der er mulighed for mange forskellige aktiviteter, eksempelvis maling, sang, motorik, cykelture, ture ud af huset, læse bøger og meget andet.

Ofte har vi samling, hvor vi bl.a. synger, læser bøger, leger "Kims leg" og taler om, hvad der optager børnene.

I børnehaveregi snakker vi bl.a. om, hvad børnene har lavet, og skal lave i weekenden. Her styrker vi børnenes viden om nutid, datid og fremtid.

Børnene lærer desuden at vente på tur, lytte til andre, turde stå frem i plenum og genfortælle og huske.

Eksempler

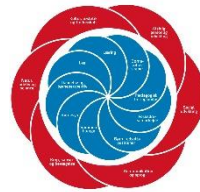
Der er forskellige aktiviteter i gang i vuggestuen, nogle børn er ude, andre børn er inde.

Den voksne har fundet maling, pensler og papir frem, og der er 7 børn, der deltager i aktiviteten.

Flere af dem sidder meget koncentreret og maler. Et barn beder om at få en ny farve. "Jeg vil gerne have den der, siger Jens, og peger på en farve". Den voksne siger "Vil du gerne have den røde farve?" Jens nikker og siger: "Ja den der". Vi hjælper hinanden med at trykke noget af farven ud, og Jens maler videre. Imens har Sigrid puttet penslen i munden og ser lidt forkert ud i hovedet. Den voksne sætter sig over ved siden af Sigrid, kigger på hende og siger: "Smager det ikke så godt?" Sigrid tager tungen ud og forsøger at få det væk, imens hun vrænger lidt på næsen. Den voksne henter en klud, og hjælper hende med at få det tørret væk.

I børnehaven har fokus på sproglig opmærksomhed i vores samlinger. Vi arbejder med rim og remser og rimeord.

Spontane aktiviteter:

I spontane aktiviteter fremmes eksempelvis fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet.

Vi både anerkender og prioriterer børnenes spontane og selvorganiserede aktiviteter.

Det pædagogiske personale har med en støttende tilgang en vigtig rolle i forhold til udviklingen af forløbet.

For at alle børn trives og får mulighed for at afprøve nye roller og sociale kombinationer, skal den voksne være nærværende og løbende vurdere, om det er nødvendigt at skabe rammer for aktiviteten.

Den voksne sidder med 6 børn på gulvet. Vi snakker om rimeord, og hvad det betyder at rime. Den voksne har et kort med en and på. Vi snakker om, hvilket dyr det er, og om vi har set sådan et dyr i naturen. Børnene kommer med deres input omkring anden. Sofus spørger, "Er det en kylling"? Den voksne svarer at, "det ikke er en kylling", men at det er en fugl. Cirkeline spørger om, "Er det en fugl, som en jæger kan skyde?" Cirkeline fortæller, at hendes mor har skudt en and, og den har de spist derhjemme.

Den voksne finder flere kort frem, med billeder af ord, der kan rime på and.

Børnene peger på kortene, og finder nogle af rimeordene, eks. Mand-and, spand-and.

Eksempler

Det er en regnvejrsdag. Jørgen og Jens hopper i vandpytter på legepladsen i børnehaven, og vandet plasker rundt om dem, de har det super sjovt.

Efter noget tid, spørger Jens, "om de skal grave en kanal, som kan føre vandet videre ud i sandkassen".

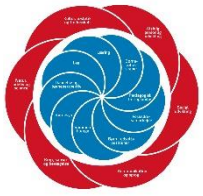
De går begge i gang med at grave. Ole står lidt i periferien og iagttager dem. Pædagogen spørger, "hvad laver du Ole"? Ole svarer, at han gerne vil være med til at grave.

Pædagogen siger, at det kan hun godt forstå, men du kan jo prøve at spørge, om du må være med.

Ole går i gang med at grave en parallel kanal, tæt på de to andre drenge kanal.

Ole henvender sig til Jørgen og Jens, og spørger om han må være med, for så kan de bruge hans kanal til at lede vandet hen i et nyt hul.

Efter et stykke tid, er han blevet en del af legen.

Daglige rutiner:

De daglige rutiner og overgange i hverdagen udgør en stor del af det pædagogiske læringsmiljø, og børnene er aktive deltagere. De lærer at blive selvhjulpne bl.a. ved at dække bord, af- og påklædning, gå på toilettet og vaske hænder.

Derfor er det vigtigt, at vi som pædagogisk personale tillægger det en stor betydning, så vi kan udnytte og bruge det bevidst og sætte ord på handlingerne, så barnet får kendskab til og aktivt kan deltage i dagens rutiner.

Eksempler

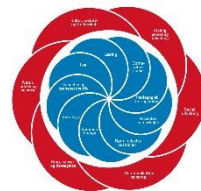
Før vi sætter os til frokost bordet, skal børnene ud og vaske hænder. Der kommer 2 børn ud til håndvasken af gangen, så vi har tid til at guide børnene i vuggestuen. Børnene lærer at trække ærmerne op, trykke sæben ud og skrue op for vandhanen.

Efter håndvask guider vi børnene til at sætte sig op til bordet. De har en fast plads ved bordet, så det er genkendeligt og trygt for dem.

Ofte er 2-3 børn med i køkkenet og hente maden. Det, at det ikke altid er det samme barn, der må gå med i køkkenet, er også en del af børnenes dannelsesproces, hvor barnet lærer at vente på tur.

Ved, at vi inviterer børnene til at være aktivt deltagende i at hente maden i køkkenet, gør vi børnene til vigtige medspillere i en meningsfyldt del af hverdagen på stuen.

Inddragelse af børnenes perspektiv:

Hos os er anerkendelse og et positivt menneskesyn en del af grundpillerne i det pædagogiske arbejde.

Barnet har en værdi i sig selv, og barnet skal ses, støttes og værdsættes i det alderstrin, det befinder sig på.

Vi lægger stor vægt på medinddragelse af barnets perspektiver. Det er meget vigtigt, at alle vores børn oplever, at vi tager dem alvorligt, og at de er en del af den demokratiske proces, så de har mulighed for at kunne påvirke og have en reel indflydelse på deres liv. Det har betydning for barnets fremtidige motivation og læringsidentitet, og for om det enkelte barn går videre i livet med en oplevelse af, at dets mening betyder noget. Barnet skal gennem de voksnes anerkendelse opleve, at dets ressourcer og initiativer er værdsatte og værdifulde, og at det er meningsfuldt og vigtigt at tage aktiv del i fællesskabet. Vi tager udgangspunkt i, hvor barnet er og hvad det er optaget af, og vi afstemmer praksis.

Demokratisk dannelse og medbestemmelse

Vi arbejder med demokrati og medbestemmelse for at give børnene erfaringer med at deltage aktivt i demokratiske fællesskaber, og for at opmuntre og understøtte børnenes lyst til at deltage aktivt i det forpligtende fællesskab i Børnehuset.

Eksempler

En pædagog er på gåtur med 3 børn i vuggestuen.

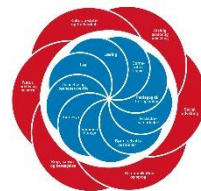
Det har regnet meget, så pædagogen spørger børnene, om vi skal finde nogle vandpytter, vi kan hoppe i? Børnene siger ja, men da vi har gået et lille stykke, stopper et af børnene op, hvorefter hun peger ned og siger: "Se en snegl".

Pædagogen sætter sig ned på hug sammen med børnene og iagttager længe sneglen. Børnene er meget optaget af den, de rører ved den og kan se, at den bevæger sig.

Eksempler

Ved morgensamling i børnehaven, snakker pædagogen med en lille gruppe børn om, hvor dagens udflugt skal gå hen. Per vil gerne hen og se på maskinerne på en nærliggende byggeplads. Både pædagogen og to andre børn synes at det er en god ide.

Hos os er det vigtigt, at børnene har medindflydelse, og at de får en begyndende forståelse for demokrati. Vi giver børnene mulighed for, i perioder i løbet af dagen, selv at bestemme, hvad de vil lave og lege. Vi fortæller børnene om flertalsbeslutninger. Nogle gange skal vi ikke det vi helst vil, men det som flest vil.

Pædagogisk-didaktiske overvejelser:

Vi gør os dagligt pædagogisk-didaktiske overvejelser for at kunne arbejde målrettet, for at skabe bedst mulig udvikling, trivsel, dannelse og læring for alle børn.

De pædagogiske didaktiske overvejelser er en løbende proces, hvor det pædagogiske personale reflekterer og evaluerer på de faktorer, der kan have indflydelse på processen.

F.eks. er vi meget opmærksomme på, hvad det er for en gruppe børn, vi har på den enkelte stue. Det kan være, at vi opdeler børnene til samling, så de mindste børn leger med en voksen på gangen, imens de største børn har samling.

Andre gange giver det mening at holde samling for alle børn, hvor samlingen er af kort varighed for at opretholde fokus for alle børn.

Et pædagogisk refleksionsredskab vi benytter os af i forbindelse med didaktiske overvejelser, er ”skema til handling ” fra potentiale profilen (P.P.).

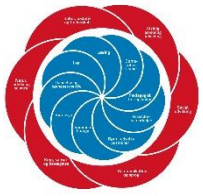
De går hen for at følge med i byggeriet.

Eksempler

I forbindelse med samling på Stjernestuen, hvor temaet er eventyr, har de voksne besluttet, at arbejde med Tornerose. Det skal munde ud i, at de skal opføre stykket for de andre børn i institutionen.

Undervejs i oplæsningen, er der et af børnene, som rækker hånden op for at spørge om, hvad vores dronning /konge hedder, og hvad prinserne og prinsesserne hedder, og hvorfor ham, der er gift med dronningen ikke er konge?

Børnene er meget fordybet i samtalen. De voksne ændre kurs, fra at aktiviteten skal omhandle Tornerose, til at lægge fokus på viden og formidling af de royale i Danmark. De voksne vælger at følge børnenes spor og nysgerrighed, og finder sammen med børnene billeder og informationer på iPad.

LÆRINGSMILJØET UNDERSTØTTER BØRNS BREDE LÆRING

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring, herunder nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse, inden for og på tværs af følgende temaer:

1) Alsidig personlig udvikling	2) Social udvikling.
3) Kommunikation og sprog	4) Krop, sanser og bevægelse.
5) Natur, udeliv og science	6) Kultur, æstetik og fællesskab.

Børns brede læring på tværs af temaerne

SÅDAN GØR VI HOS OS

Vi har fokus på at skabe rum for, at der skal være læringsmiljøer, hvor der både fysisk og psykisk er plads til, at alle børn kan udvikle deres læring inden for alle læreplanstemaerne hele dagen.

Vi gør os, bl.a. gennem P.P., løbende didaktiske overvejelser over, hvordan vi skaber de bedst mulige udviklings- og trivselsbetingelser for børnene.

Vi har eksempelvis fokus på læringsmiljøet i garderoben: vi skaber rum for, at der er få børn af gangen i garderoben, så den voksne har ro og tid til at hjælpe, være nærværende og snakke med dem om det, der optager dem. Vi skaber plads til at se børnenes perspektiv, inviterer børnene til at være aktivt deltagende og udvikle et godt børnefællesskab og læringsmiljø.

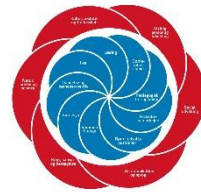
EKSEMPLER

Vi er på vuggestuens legeplads. Det har været frostvejr, så flere af børnene har opdaget, at der er store isflager på vandpytterne. Et barn tager lidt af isen op kigger på det og siger: "Se". Den voksne kigger på det og siger:

"Wauw hvor er det flot, det er vandpytten, der er blevet til is". Flere af børnene eksperimenterer med at putte det ned i en spand, sætte det fast forskellige steder, og en prøver at hoppe på det og finder derved ud af, at det knækker i flere dele. Da vi skal ind, tager den voksne en isflage med ind i en spand.

Den voksne viser det til børnene, da vi sidder ved frokostbordet. Vi snakker om, at det er vandet, der er frosset til is, fordi det er meget koldt udenfor.

Da børnene skal have eftermiddagsmad, viser den voksne dem igen spanden, og nu er der kun vand i den. Vi snakker om, at isen er smeltet, fordi det er varmt indenfor.

Børns brede læring inden for temaerne

Alsidig personlig udvikling

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn, social og kulturel baggrund.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering

SÅDAN GØR VI HOS OS

Som udgangspunkt for alt læring er det vigtigt, at alle børn har en god og tryk relation til de voksne og føler sig som en del af fællesskabet.

Vi er opmærksomme på, at der skabes rum for, at barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder udvides.

Vi har fokus på barnets opstart i institutionen, hvor barnet skal danne positive relationer til de voksne og de andre børn i gruppen i et trygt og anerkendende læringsmiljø.

Vi skal guide og understøtte det enkelte barn, når det har brug for det. Vi er opmærksomme på barnets nærmeste udviklingszone.

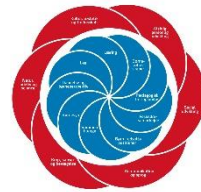
Vi skaber en forudsigelig, tryk og genkendelig hverdag med faste rutiner, så som samling på stuen og faste voksenplanlagte aktiviteter.

EKSEMPLER

En lille gruppe i vuggestuen skal på cykeltur. Den voksne fortæller børnene, at vi skal ud og cykle.

En lille nye dreng uden verbalt sprog kigger op på den voksne, der går ind til boardmakeren på stuen og tager billedet af ladcyklen. Den voksne sætter sig ned og siger til drengen: Det er nemlig rigtigt ven. Vi skal ud og cykle, hvorefter drengen sætter billedet på plads og går ud til lågen og peger på cyklen.

Social udvikling

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

SÅDAN GØR VI HOS OS

Vi har fokus på, at børnene skal deltage i sociale fællesskaber, hvor de oplever at høre til, og hvor de kan blive set, hørt og anerkendt for dem, de er.

Vi tilrettelægger vores læringsmiljø, så vi ser forskellighed som en ressource og understøtter muligheden for deltagelse og medindflydelse.

Relationer er en væsentligt del af grundlaget for, at børnene lærer empati. Indbyrdes relationer og venskaber mellem børnene har stor betydning for den sociale læring og medvirker til udvikling af sociale færdigheder, som det ofte ses i legen.

Vi opdeler bevidst børnene i små grupper på tværs af alder og interesser. Således at børnene får kendskab til mange forskellige fællesskaber, og derved udvikler deres sociale forståelse.

Citat:

Gode venner er som stjerner -
Selv om du ikke altid kan se dem,
Ved du, at de altid er der.....

EKSEMPLER

Pædagogen sidder og læser bog for en gruppe børn. De sidder samlet på en madras. Pædagogen har forskellige ting med, som børnene får lov til at holde imens bogen bliver læst. Bl.a. giver pædagogen en fugl til en pige. Da pigen har kigget lidt på den, siger pædagogen: "Vil du give fuglen videre til drengen?", pigen giver fuglen videre, og pædagogen smiler og siger: "Flot ven!".

En af børnehavens nye piger har hjemme givet udtryk for, at hun ingen venner har.

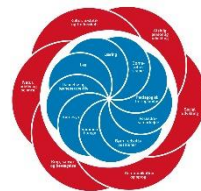
Pædagogen fortæller forældrene, at hun leger godt med de andre, dog har hun ikke knyttet tætte relationer endnu.

De voksne tager initiativ til, at pigen kan indgå i en mindre gruppe, hvor hun selv er medbestemmende til, hvilke 4 andre børn, som skal deltage i aktiviteten.

Et andet vokseninitiativ er, at hun kommer med på gåture ud af huset sammen med de 4 børn.

En lille uges tid efter leger pigen med sin storsøster, som også går i institutionen. Storesøsteren vil gerne lege selv, og den voksne opfordrer lillesøsteren til at spørge en af de andre piger. En anden pige siger ja, og de leger længe sammen, de har slet ikke tid til komme med ind og spise. Pædagogen har taget et billede af pigerne, som begge piger får et print af.

Da pigen samme dag bliver hentet, viser hun stolt sit billede frem og siger: "Se far, jeg har fået en bedste ven."

Kommunikation og sprog

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

SÅDAN GØR VI HOS OS

Vi er meget bevidste, om at vi har læringsmiljøer, hvor der er plads til, at det enkelte barn bliver udfordret sprogligt. Sprogtilegnelse kan ske i alle miljøer hele dagen.

Børns sprog udvikles i dialoger med sproglige rollemodeller ved at lytte, fortælle, stille spørgsmål til deres omgivelser og lege med sproget, eksempelvis sang, rim og remser. De voksne skal være opmærksomme på at hjælpe alle børn til skiftevis at tale og at lytte samt sætte ord på handlinger og tanker.

Vi stiller bøger, skriveredskaber, papir og andre skriftlige produkter til rådighed. I vuggestuen er der fokus på at understøtte sproget med billeder af dagligdagens aktiviteter og rutiner.

EKSEMPLER

Vi har samling i vuggestuen.

Den voksne har fundet en sprogkasse, hvor der er en bog om Kaj, der gemmer sig. Den voksne starter med at læse, samtidigt stilles en lille seng midt på gulvet. "Her putter dukken Kaj", siger den voksne.

Sille siger: "Kaj væk", hvorefter hun slår ud med armene. "Ja Kaj har gemt sig, hvor tror I han er? Mette siger: "Under bordet." Grethe siger: "Under tæppet."

Under læsning af bogen er den voksne bevidst om, at børnenes input er vigtige, da det bl.a. giver ny energi til deres nysgerrighed, deres lyst til at deltage i kommunikationen og deres sproglige udvikling.

Børnene på Stjernestuen arbejder i sproggrupper, hvor de tager udgangspunkt i forskellige temaer.

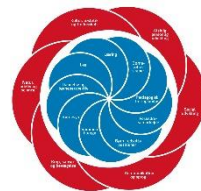
Et af temaerne er kroppen og kroppens dele og dens funktioner.

Stuen benytter sig af børnehavens torso, hvor man kan tage de indre organer ud, eksempelvis hjerte, lunger og nyrer.

Da de taler om hjertet, spørger en pige: "Hvor stort er et hjerte"? Pædagogen svarer: "At hjertet er på størrelse med en knyttet hånd."

Til næste samling er der indkøbt et ko hjerte, og der snakkes om hjertets størrelse, blodårer, at det er en vigtig muskel, og at man kan spise et ko hjerte. Børnene er meget fordybede og spørgelystne.

Alle børn, som har lyst, får lov til at holde hjertet i hænderne.

Krop, sanser og bevægelse

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse

SÅDAN GØR VI HOS OS

I vores hus skaber vi læringsmiljøer, der understøtter børnene i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen. Gennem ro og aktivitet lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Vores fysiske læringsmiljø både på stuen, gangen og legepladsen, giver plads til at børnene kan bruge kroppen på mange måder.

På vuggestuegangen køres der på scooter, rullebræt og løbehjul. I børnehaven foregår disse aktiviteter på legepladsen. Der er endvidere mulighed for at løbe, hoppe, kaste med bolde og mange andre aktiviteter. Stuerne er indrettet så der både er mulighed for fysisk udfoldelse og stille siddende aktiviteter, f.eks. rum med ribber og klatrevæg, madrasser, hvor børnene kan trille, rulle og slå kolbøtter, samt små rum, hvor børnene har mulighed for at fordybe sig og finde ro.

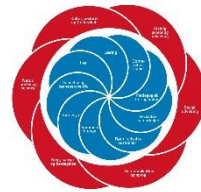
På legepladsen har vi også forskellige læringsmiljøer, hvor børnene ligeledes får brugt mange af deres sanser ved at lege i sandkassen, trille på bakken, gynge, køre på scooter, gå med bare tæer i græsset og mange andre ting.

EKSEMPLER

Der er kommet lidt sne, så vi går ud på legepladsen. Vuggestuebørnene rører ved sneen, og den voksne viser dem, hvordan man kan samle sneen til en lille snebold. Så finder vi kælke frem, og børnene kan køre ned af den lille bakke. De trækker kælken op på toppen af bakken og sætter sig i kælken, hvorefter den voksne hjælper dem med at skubbe kælken ned af bakken.

På børnehavens legepladsen, har vi et område med en bakke, 2 gynger, en bænk og nogle dæk, som børn og voksne laver en motorikbane af. Vi triller ned af bakken, kravler op på bænken i den ene ende og hopper ned i den anden ende - så går vi over til gyngerne og kravler op, for at hoppe ned i hullet i gyngen –vi kravler under og videre over til dækkene, hvor vi hopper fra hul til hul.

Natur, udeliv og science

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

SÅDAN GØR VI HOS OS

Naturoplevelser i barndommen kan være med til at styrke barnets følelsesmæssige, kropslige, sociale og kognitive udvikling.

Hos os er vi bevidste om naturens mange muligheder og mangfoldighed. Der er "højt til loftet" og plads til, at det enkelte barn kan udfolde sig og udforske omgivelserne.

Vi bruger legepladsen, går tur til parken, cykler i skoven og tager bussen til forskellige natur destinationer.

Vi er bevidste om, at læringsmiljøer giver mulighed for at eksperimentere, eksempelvis, at grave efter regnorme, samle blade eller kigge på myretuen...

Vi har fokus på, at følge børnenes initiativer og gå i deres spor.

Vores læringssyn inddrager aktivt børnenes eksisterende viden og erfaringer, undren og spørgsmål, og hvor vi voksne samtidig forstyrrer og udfordrer børnenes aktuelle forståelse.

EKSEMPLER

Vi har et marsvin og en kanin på vuggestuens legeplads.

Børnene er meget opmærksomme på dyrene. De voksne fortæller børnene, at det er vores fælles ansvar at finde mad til dem, fodre dem og gøre rent hos dyrene, så det er rart for dem, at være i buret.

Den voksne fortæller, at de b.la. godt kan lide mælkebøtteblade.

Sammen finder vi mælkebøtteblade, som dyrene kan spise.

Den voksne tager kaninen ud og sidder stille og roligt med den og fortæller børnene, at kaninen er dejlig blød at røre ved.

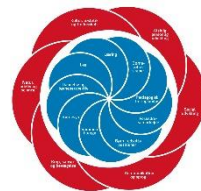
Nogle af børnene nærmer sig og vil gerne røre ved den bløde kanin.

En børnehavegruppe har besluttet sig for, at køre et projekt om udviklingen fra larve til sommerfugl.

En voksen har fundet 5 sommerfuglelarver hjemme i sin egen have og har medbragt dem i børnehaven.

Børnene er på skift med til at passe og pleje larverne. De er med til at finde mad og gøre rent ved dem. Børnene og de voksne er optaget af udviklingen fra larve til puppe og til sommerfugl. Processen varer ca. 2 uger. Da 2 af larverne bliver til pupper, følges de dagligt af børnene med meget stor interesse og mange spørgsmål.

Efter 8 dage bliver larverne til sommerfugle og til børnenes store begejstring, var der pludselig 3 sommerfugle en morgen.

Under projektet fandt børnene sammen med de voksne informationer om processen. I fællesskab bearbejdede, undersøgte og fortolkede stuen de undersøgelser, de havde fortaget, og den viden, de havde fået.

Kultur, æstetik og fællesskab

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier

SÅDAN GØR VI HOS OS

I vores institution hænger der forskellige billeder, fotografier af oplevelser børnene har haft, samt tegninger lavet af børnene. Det hænger i børnehøjde, så det giver mulighed for at kigge på dem, stille undrende spørgsmål, som giver anledning til videre fordybelse og forklaring.

Børnene har mulighed for at fordybe sig i bøger, både selv, sammen med andre børn eller sammen med en voksen. Bøgerne har forskelligt indhold, de omhandler bl.a. forskellige danske højtider og traditioner, som jul, påske, fastelavn. Vi synger sange, der passer til højtiden, snakker med børnene om, hvad man f.eks. laver juleaften, Eid samt laver tegninger.

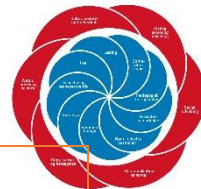
Vi besøger bl.a. biblioteket, danser om juletræet på Tovet, deltager i Babyart i Brande, og besøger plejehjemmet samt skolerne.

Vi bruger vores omgivelser, og taler om de ting, eksempelvis kunst, vi ser på vores vej.

EKSEMPLER

Nogle vuggestuebørn peger op på kassen med trylledej. Den voksne spørger: "Vil I gerne lege med trylledej?" 2 børn siger "JA". Den voksne sætter trylledejen på midten af bordet, og finder former og knive frem. Den voksne sætter sig ned ved bordet, og begynder at forme en snegl af trylledejen. "Toget" siger et barn, hvorefter den voksne rækker hende tog formen. Det andet barn rækker den voksne en klump dej og siger: "Smage". "Ja tak, siger den voksne: " Jeg vil gerne smage". Barnet smiler og siger: "Uhm smager godt".

BØRN I UDSATTE POSITIONER

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så deres trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.

SÅDAN GØR VI HOS OS

En af grundpillerne i vores pædagogiske fundament er, at vi er overbeviste om, at alle børn gør det bedste de kan i situationen.

I vores institution prioriterer vi kvaliteten i interaktionen mellem barn og voksen, da det er særligt betydningsfuld for børn i udsatte positioner med støttende voksne tæt på. Det pædagogiske personale har sammen med andre relevante fagprofessionelle, såsom sprogkonsulent, pædagogisk konsulent og psykolog, udarbejdet handleplaner. Endvidere har vi et særligt ansvar for at støtte børn med forskellige udfordringer og sikre, at alle børn deltager i fællesskabet.

Det er en af det pædagogiske personales vigtigste opgaver at skabe et miljø, hvor alle børn er betydningsfulde og ligeværdige deltagere, uanset udfordringer.

Vores arbejde med børn i udsatte positioner sker i en vekselvirkning mellem mindre grupper, hvor vi voksne i højere grad har mulighed for at arbejde mere målrettet med barnets specifikke udfordringer og større grupper, hvor det er pædagogiske aktiviteter, sociale relationer og lege, der er i fokus.

Citat:

Lige muligheder kan kræve en hesteko.

EKSEMPLER

Et vuggestuebarn, Lene, har svært ved at forstå at hun ikke bare kan tage legetøjet ud af hænderne på de andre børn, når hun har lyst. Derfor prøver vi så vidt muligt at have en voksen på gulvet, der kan hjælpe og guide, når det bliver svært.

Lene får øje på Rikke, der sidder ved et lille bord og rører rundt i en skål med en ske. Lene går hen og tager skeen ud af hånden på Rikke. Rikke skriger og siger: "Min", Lene hiver mere i skeen og siger: "Min".

Den voksne sætter sig ned i øjenhøjde kigger på Lene og siger: "Jeg kan godt forstå du gerne vil have skeen, men det var Rikke, der legede med den".

Lene har nu fået skeen ud af hånden på Rikke og gemmer den bag ryggen.

Den voksne siger: "Jeg vil gerne have, at du giver skeen til Rikke, så kan vi finde en anden ske til dig".

Den voksne leder efter en anden ske, og rækker en anden ske frem mod Lene.

Lene tager imod den, hvorefter hun giver den gemte ske tilbage til Rikke.

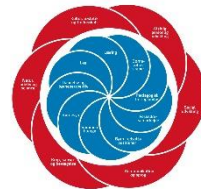
En børnehavepige er sproglig udfordret. Det manglende sprog udfordrer hendes generelle udvikling og de sociale relationer.

Dette bekymrer de voksne på stuen, som i samråd med forældrene tager initiativ til at lave en sprogvurdering,

Sprogvurderingen viser tydelige udfordringer, så der indkaldes til et konsultativt møde, hvor der ud over forældrene og stuepædagogen deltager en sprogkonsulent.

På baggrund af mødet, kommer sprogkonsulenten i huset og iagttager barnet i hverdagen.

Sprogkonsulenten vejleder og rådgiver det pædagogiske personale og forældrene i hjemmet om tiltag, som kan forbedre pigens

sproglige udvikling.
Med samtykke fra forældrene indstilles pigen til et forløb i sproghuset, hvor hun 2 gange ugentligt bliver sprogligt stimuleret.

SAMARBEJDE MED FORÆLDRE OM BØRNS LÆRING

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.

SÅDAN GØR VI HOS OS

En anden af vores pædagogiske grundpiller er forældresamarbejdet, hvor vi sammen arbejder med barnets trivsel og læring på tværs af institutionen og hjemmet.

Vi er bevidste om og anerkender, hvor vigtig og betydningsfuld en rolle, forældrene har i deres barns liv.

Familien er barnets rødder.

Vi har fokus på, at gensidig tillid og respekt er et af de bærende elementer i forældresamarbejdet.

Vi prioriterer den daglige dialog, forældresamtaler, forældremøder, nyhedsbreve, og bestyrelsesarbejdet højt, hvor vi i fællesskab kan fremme barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Vi tilbyder forældrene velkomstsamtaler i henholdsvis vuggestuen og børnehaven, og på baggrund af udviklingsbeskrivelser (Hjernen og Hjertet) inviterer vi forældrene til en samtale. Afslutningsvis afholder vi førskolesamtaler.

Vi indbyder forældre og børn til sociale arrangementer som eksempelvis grillaften, Luciadag og institutionens fødselsdag.

EKSEMPLER

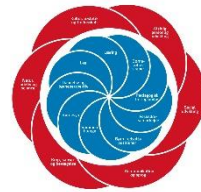
Et vuggestuebarns far kommer ind på stuen. Han kigger på den voksne og spørger: "Ved du, hvad det betyder, når mit barn kommer hjem og siger: "Sving armen?" Den voksne svarer: "Ja det ved jeg godt, det er fordi vi ofte danser til 'Bjørnegymnastik' og her skal man svinge med armen". Barnets far smiler og siger: "Nu forstår jeg det bedre, han vil have mig med til at danse."

Vi har vi en tosproget dreng på 3 år, som ikke rigtig har noget forståeligt sprog. I samarbejde med forældrene indkalder vi til et konsultativt møde. På mødet bliver vi bl.a. enige med forældrene om, at vi alle vil bruge nogle få "tegn til tale" fagter og sætte tydeligt ord på. Både for at øve ordet, men også for at give drengen mulighed for at kommunikere med os.

Pædagogen laver en kopi, til forældrene, af tegnene og viser dem, hvordan tegnene udføres.

Citat:

Det gode forældresamarbejde – giver det gode børneliv

INDDRAGELSE AF LOKALMILJØET

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.

SÅDAN GØR VI HOS OS

Vi bruger det omkringliggende samfund, og de muligheder det indebærer.

Det gør vi bl.a. for at give børnene en indsigt i og forståelse for, hvordan vores by og lokalsamfundet ser ud og fungerer. Vi vil gerne pirre til børnenes nysgerrighed og give dem viden om byen, de bor i, samt støtte byens initiativer.

Børnene skal have mulighed for at få en fornemmelse af, at de er en del af lokalmiljøet.

- Vi besøger biblioteket, hvor der er mulighed for at fordybe sig i bøgerne, lege og se film.
- Vi besøger plejehjemmet, når de inviterer os.
- Vi tager i kirke til jul, og besøger kirkens høsttorvemarked hvert efterår.
- Vi besøger strøgcentret.
- Vi cykler ned til rideskolen og kigger på hestene.
- Vi besøger byens parker, og legepladser.
- Vi bruger den omkringliggende skov og natur som eksempelvis Harrild Hede.
- Vi besøger skolerne og SFO'erne.
- Stjernestuen svømmer i Ikast svømmecenter 5 gange årligt.
- Stjernestuen cykler med de børn der kan cykle uden støttehjul ud til en af broerne over motorvejen, hvor de vinker til de passerende biler.

EKSEMPLER

2 voksne og 8 vuggestuebørn skal på cykeltur. De skal ned på rideskolen, hvor de skal se på de store heste, som græsser på marken.

Alle børn og voksne har cykelhelme på, madpakkerne er pakket, og de cykler afsted i solskin.

Børnene er meget optaget af hestenes størrelser, og de giver hestene gulerødder. En af pigerne holder sig for næsen og siger "lugter".

De voksne har taget tæpper med, så alle kan sidde og indtage madpakkerne. Efter en oplevelsesrig dag, falder flere af børnene i søvn på cykelturen hjem.

En morgen har børnehalebørnene og de voksne lyst til at komme på en udflugt. De beslutter i fællesskab sig for, at de vil en tur i Frisenborg Parken, hvor alle kan "få luft under vingerne".

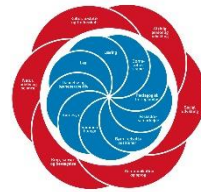
Pædagogerne har fokus på, at Frisenborg Parken indeholder mange elementer, der tilgodeser og udfordrer børnenes motoriske udvikling.

Drengene går straks i gang med at klatre i egetræerne, og nogle af pigerne triller ned af bakkerne og plukker blomster.

På opfordring af nogle af børnene laver vi en konkurrence, hvor børnene inddeles i to hold, der kæmper mod hinanden.

De hepper på og opmuntrer hinanden. En af drengene, der ikke kan fordrage at tabe, siger: "Jeg er altid på det hold der taber".

Den voksne svarer: "Du blev faktisk nr. 2." Drengen går derfra med et tilfreds smil på læben.

SAMMENHÆNG TIL BØRNEHAVEKLASSEN

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.

SÅDAN GØR VI HOS OS

I Kongevejens Børnehus har vi valgt at samle alle de store børn på Stjernestuen. Det har vi gjort ud fra den forudsætning, at vi gerne vil tilrettelægge et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen, og som dermed understøtter, at de kommende skolebørn er bedst mulig forberedt på at begynde i skole.

Her har vi de bedste betingelser for at skabe et målrettet pædagogisk læringsmiljø, hvor vi har fokus på eksempelvis sociale relationer, selvhjulpethed, og vi øver os i, at stå frem i plenum.

- Vi leger og eksperimenterer b.l.a. med tal, bogstaver.
- Vi fordyber os b.l.a. i naturen og dens muligheder, lokalmiljøet og eventyr.
- Vi arbejder både i større og mindre børnefællesskaber.

Inden skolestart er der op til flere besøg på børnenes skoler og SFO, så børnene får en fornemmelse af, hvad det vil sige at gå i skole, og bliver trykke ved de nye fysiske omgivelser og det nye pædagogiske personale.

EKSEMPLER

I førskolegruppen bruger vi blandt andet naturen og dens materialer.

Vi har en legende tilgang til læring.

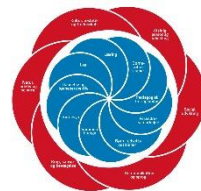
I forbindelse med en af vores månedlige ture til Harrild Hede har vi fokus på at finde eksempelvis agern, bog, sten m.m.

En af pigerne finder ud af, at hun vil bruge sine agern til at skrive sit navn med. Hun siger, til den voksne, at hun ikke kan huske hvordan hendes navn staves. Den voksne skriver hendes navn på et stykke papir med en blyant med blokbogstaver. Pigen laver nu alle bogstaverne med agern, og hun sidder sirligt og fordybet ved bordet og laver alle bogstaverne med agern. Dette smitter af på de andre, de vil også gerne stave deres navne med agern.

På et tidspunkt sidder fem børn omkring et bord og snakker om, hvordan deres navne staves. Et af børnene fortæller, at hendes navn starter med I.

Et andet barn kommenterer bogstavet I og siger, at is starter med i.

Flere af børnene oplever, at tålmodigheden bliver sat på prøve, da det er svært at balancere med bogstaver formet af agern. De voksnes rolle er blandt andet at skabe plads og rum til at formidle viden om, at naturen har uanede muligheder i forbindelse med læring.

DET FYSISKE, PSYKISKE OG ÆSTETISKE BØRNEMILJØ

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelse af børnemiljøet skal inddrages.

SÅDAN GØR VI HOS OS

Vi er opmærksomme på, at det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø har indflydelse på børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Vi er bevidste om, hvordan rummenes indretning og børnegruppernes størrelse og sammensætning påvirker børnenes lege og læringsmuligheder.

Det fysiske børnemiljø kan eksempelvis indeholde støjniveau, indeklima, plads til fysisk udfoldelse både inde og ude samt stueres indretning m.v.

Vores institution har mange små rum, som giver plads til nogle få børns udfoldelse og fordybelse.

Vi har valgt at indrette vores stuer, så der er mindre rum i det store rum, hvor børnene selv kan veksle imellem små og større legegrupper og legearealer.

De fleste stuer har tilknyttet et tumlerum, hvor der både er plads til fysisk udfoldelse, udklædning og musik og sang.

Det psykiske børnemiljø kan omhandle samspillet mellem børn og voksne, hvor gensidig respekt og tolerance er nøgleord, børnenes indbyrdes samspil (hvor respekt og tolerance igen er nøgleord) og accept af menneskers forskelligheder.

Det æstetiske børnemiljø kan bl.a. omhandle hvorvidt stueres indretning virker stimulerende og inspirerende.

Stuerne er udsmykket med kreative ting der løbende kan udskiftes, og samtidig kan inspirere og fremme børnenes lyst til eksempelvis at fordybe, bevæge og udfolde sig.

EKSEMPLER

Lola fra vuggestuen kommer ind af døren. Rie løber hen og giver hende en krammer og råber glad Lolas navn. Brian kommer også og spørger Lola, om han må få en krammer, det må han gerne.

De voksne kan se og mærke, at de er glade for at se hinanden.

Til samling har vi et emne om venskaber i børnehaven.

Børnene bliver spurgt: "Hvad er det bedste ved at gå i børnehaven?"

Flere børn siger, at det bedste i børnehaven er at have gode venner og lege med deres kammerater.

Vi taler om, hvordan vi kan være en god ven over for hinanden. Børnene kommer med en masse gode forslag, som de voksne skriver ned.

Vi illustrerer de nye børneaftaler i form af tegninger, som børnene kan forholde sig til og efterfølgende bruger vi de nye børneaftaler til samlinger.

